

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput IV. Detractionis notio, gravitas, & varii modi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

CAPUT IV.

Detractionis notio, gravitas, & varii modi.

Omnium, quæ homo possidet, honorum pretiosissimum profecto est honor, propterea detractio seu murmuratio, quæ hoc bonum auferat, injuriarum est maxima. Fideles sanctus Jacobus sic admonet: *Nolite detrahere alterutrum, fratres mei. Qui detrahit fratri, qui judicat fratrem suum, detrahit legi, & judicat legem (cap. 4.).* Non debemus detrahere alterutrum, omnes enim fratres sumus, & caritatis lex jubet, ut nostrorum fratrum honorem sicut proprium tueamur. Quamobrem qui fratri detrahit, caritatem violat, & injuriam committit. *Qui profert contumeliam, insipiens est (inquit Sapiens Proverb. 10.)* quoniam animam suam occidit, qua major est, quam quod occidit esse insipientia. Animam quoque fratris sui occidit, ipsi honorem eripiens, qui vitæ vilis est anima. Audientium insuper animam necat; dum hi murmurationi faciles præbent aures, & de ea oblectantur. Tandem Apostolus ait: *Neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt (1. Cor. 6.).* Idcirco detractores sunt fugiendi. *Cum detractoribus (ait Sapiens Prov. 24.), non commiscearis, quoniam rapaces*

miliæ agit, si ad furta domestica impedienda scrinium claudit; si cum S. Jobo sæpius pro occulitis filiorum ac domesticorum delictis dominum deprecatur,

consurget perditio eorum: & ruinam utriusque quis novit? Detractionem sanctus Augustinus vocat animæ fornicationem (*de salut. docum.*); detractoris enim voluntas mendacio jungitur; atque hinc detractionem gignit, quæ christiæ dilectionis puritatem corrumpit.

Detractio est immediata alienæ famæ ablatio, verbis facta, cum intentione alteri nocendi. Hæc postrema conditio omnino est necessaria; nam si quis exempli gratia coram iudice alterum accusat, qui criminis alicujus vere sit reus, vel si contra hunc testimonium dicat, vel ipsum condemnet, bonam utique famam eidem aufert; & detractionem non committit, si juris ordinem servat. Injuriam, quæ verbis fiunt, ex loquentis præsertim intentione sunt metiendæ; si igitur loquens famam eripere non intendat, idque casu eveniat, tunc peccatum mortale non committitur.

Octo modis detractio fieri potest; quatuor nempe directe, & quatuor indirecte. Directe 1. falsa imputando crimina, 2. vera augendo, & amplificando, 3. occulta manifestando, 4. bene facta perverse interpretando. Indirecte vero 1. bona opera negando, 2. eadem minuendo, 3. tacendo, quando silentium alienam virtutem in suspicionem adducit, 4. laudando remisse, ita ut alterius fama vel destruat, vel notabiliter imminuatur (a).

Detra-

(a) Memoriæ gratia omnes detrahendi modos hinc versibus incluserunt:

T 4

Impo

Detractio suapte natura mortale est peccatum; iustitiæ siquidem adversatur. Sunt (sicut ait Apostolus *Rom. 1.*) *detractores Deo odibiles*. Porro ii solum, qui mortaliter peccant Deo sunt odibiles; qui enim venialiter tantum peccant, Deo quidem displicent, sed non illi Deus odit. Glossa vero ait ideo Apostolum dixisse *odibiles*, ne putarent homines leve esse peccatum detractionem, quæ folis verbis committitur. Alia versio legit *osores*; non enim solum detractores Deus odit, sed ipsi quoque Deum oderunt, tamquam justum & omnipotentem vindicem. Sanctus Cyprianus legit: *abhorrentes Deo*. Quid autem tristius evenire propter peccatum homini potest, quam Deum odisse & abhorrere? Detractio iniquior est, quam contumelia; cum enim hæc palam fiat, potest repelli; illa vero repelli nequit, clam siquidem alterum aggreditur.

Omnia crimina, quibus proximus læditur, si homicidium & adulterium excipias, crudelitate vincit detractio; etenim eo major proxi-
 irrogatur injuria, quo meliori bono spoliatur. Porro bonum nomen, quod detractio auferat, cetera omnia exteriora bona divitiasque auferat, lit juxta Sapientis dictum: *Melius est nomen bonum, quam divitiæ multæ* (*Prov. 22.*).

*Imponens, augens, manifestans, in mala vertens.
 Qui negat, aut minuit, reticet, laudatque remittit.
 Versus prior modos detrahendi directos, posterius
 Indirectos exhibet.*

Quæ si vera sunt, quomodo Casuistæ quidam asserere audent, non peccare mortaliter, sed ut maxime venialiter illum, qui calumniatur falsa- que crimina iis obijcit, qui sibi detrahunt, ut eorundem auctoritatem imminuat? Præterea- que docere, contra calumniatorem prolatam ca- lumniam, quamvis mendacium sit, non esse ta- men lethale peccatum neque contra justitiam neque contra caritatem (a)? Itane illud Chri- sti præceptum servatur: *Benedicite maledicenti- bus vobis (Lucæ 6.)*? Itane Dei Filii exem- plum imitabimur, qui ad mortem ductus est tamquam agnus non aperiens os suum? Qui ita docent, duo quidem supponunt. Primo non posse calumniatorem alio modo honorem suum servare. Deinde ipsum revera honorem suum esse servaturum, si inimico suo detrahat, falsa- que eidem crimina obijciat. Verum exceptiones istæ mendacii naturam mutare nequeunt, mul- toque minus gravis mendacii, quo alterius ho- nor læditur; imo ipsæ christianæ patientiæ ad- versantur, & caritatem destruunt. Si dicas opi- nionem hanc speculative esse probabilem, sed
in

(a) Horum Casuistarum opiniones postea Innoçen- tius XI. reprobavit, dum hasce confixit propo- sitiones: *Quidni non nisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam, sibi noxiam, falso crimina- elidere? Num. 43. Probabile est non peccare mor- taliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theo- logia. Num. 44. Alias proscriptas propositiones hæc spectantes. Vide (pag. 81.)*

in praxi periculofam; dum calumniam damnare
 fimulas, illius fis patronus. Qui enim hanc
 fententiam fpeculative probabilem exiftimat, fa-
 cile eandem ad praxim deducet, ut iræ fuæ mo-
 rem gerat, falſum illud recentium Caſuiſtarum
 axioma fecutus, videlicet illum tuta conſcientia
 operari, qui probabilem ſententiam ſectatur.

Tunc ſolum veniale peccatum eſt detractio,
 quando ejuſdem eſt levis materia, ideſt quando
 alterius fama leviter tantum læditur. Verum
 hæc levitas ex perſonarum qualitate eſt defini-
 da; etenim quæ circa nonnullas perſonas levis
 eſt, adverſus alias prolata detractio eſſet gravis,
 veluti adverſus eccleſiaſticas perſonas, nempe
 Episcopum, Presbyterum, aut Monachum,
 quorum fama ita delicata eſt, ut ob minimam
 quoque maculam ejus puritas graviter obſulce-
 tur. Majus etiam imo multipſum peccatum eſt
 coram multis alienæ famæ detrudere, quam co-
 ram uno; gravius item coram gravi, nobilique
 viro, quam coram quopiam plebeo homine.

Occultos aliorum corporales defectus detege-
 re, non eſt ſuapte natura mortale peccatum,
 niſi grave inde damnum oriatur; vel niſi corpo-
 ralis defectus alteri coram objiciatur, unde valde
 ille triſtetur; tunc enim graviter caritas lædi-
 tur. Porro plerumque homines hujusmodi es-
 probationes magis æſtimant, quam illas, quæ
 majoris ſunt momenti (a).

(a) Deliberationis, & advertentiæ defectus tunc
 ſolum peccati hujusce malitiam minuit, cum nec
 animi

2. Venialis culpa est detractio, si ex joco fiat, & recreationis causa, non autem nocendi animo, aut aliquem lædendi; idest si de re levi fiat.

3. Venialis quoque tantum culpa est detractio, si absque deliberatione fiat, sed ex furoris impetu oriatur.

At si quis judicio publico sit infamis, vel si extra judicium improbus passim habeatur, sive nempe, aut usurarius, licetne ejus improbitatem revelare, ejusque crimina ibi palam detegere ubi improbus non habetur?

Respondeo non licere proximi infamiam illic detegere, ubi illa ignoratur, neque declarare

animi rancor, neq odium, nec ipse detrahendi habitus ad detractiois actum impulit. Homines sat multi adeo temere de quibusvis obviis, ac suis præcipue osoribus loquuntur, ac si plenum totius humanæ famæ dominium a Deo obtinissent; & tamen plerasque, etiam enormes detractioes suas inadvertentia, aut indeliberatione excusant. Ast vana hæc eorum est excusatio, nec unquam efficiet, ne proximi læsio saltem in causa, & indirecte voluntaria sit. Audaces hi sycophantæ, dum alius quispiam vel leviter ipsorum honorem contingit, ingentes vindictarum, maledictionum, scomatum voragines ignivomi velut Vesuvii eructant, juxta illud: *Tange montes & fumigabunt* (Psal. 143.); de maxima injuria conqueruntur: sua econtra in proximum dicitaria continuo ceu levia contemnunt, nec curant. Sic nempe iniquitas sibi mentitur, nisi a prudente Confessario &c. in veritatis orbitam blande reducatur gressu. Vid. *Pars I. pag. 215.*

re nescientibus, animo alteri nocendi; id enim caritati repugnat; præcipue si publico iudicio diffamatus, se jam emendavit, & suum reperavit honorem.

Nonnullæ tamen addendæ sunt exceptiones. Etenim si exempli gratia aliquis, alibi furto damnatus, hic quoque furari posset, liceret alios monere, ut ab homine caveant, qui alibi tamquam fur est damnatus. Similiter si quis de hæresi alibi damnatus, posset hic cives pervertere, & ceret ejus damnationem prodere, ut quilibet ab ejusdem erroribus sibi caveret. Item quando de publico bono agitur: exempli gratia si qui Magistratum aut Beneficium obtinuit, cujus nomina exequi non est aptus; hanc ejusdem inceptitatem quamvis occultam declarare licet. Extra hos casus occultum alterius crimen revelare non licet: neque alicui quamvis prudenti sapientique viro patefacere, qui accepta notitia non abuteretur.

Si reus damnatus bonam famam non receperavit, neque contra justitiam, neque contra civitatem peccat qui eum detegit; non enim illi honor eripitur, quem jam amisit, ejusque damnatio mox innotescet. Excipe nihilominus 1. si hac manifestatione infamiam tertius subiret: exempli gratia si alicujus damnatio ad trinitatem ibi panderetur, ubi ejusdem soror habitat, quæ in istius infamiam vergeret, 2. id non licet respectu ejusdem rei, si hinc periculum oritur, ne gladio, aut veneno interficeretur, vel grave aliquod damnum subiret.

Quando publicum est crimen, utpote coram pluribus commissum, non peccat qui illud ibidem narrat; peccaret autem, si alibi narraret.

Seipsum infamare non licet, nec falsum crimen fateri, ut tortura viteretur; caritas enim jubet, ut quilibet bonum suum nomen tueatur. *Non confundaris dicere verum pro anima tua*, ait Ecclesiasticus (cap. 4.). Hæc autem sui ipsius infamatio mortale esset peccatum, si gravis esset infamia, veluti si quis de hæresi, aliove hujusmodi crimine se accusaret; aut si hoc pacto alius quoque infamaretur, cujus bonum nomen servare oportet. Extra istos duos casus veniale tantum esset peccatum sui ipsius infamatio, si levem nempe culpam sibi quis imputer, aut occultam patefaciat.

Si quis torqueretur, ut complicem proderet, licite proderè illum posset; nemo enim torturam pati tenetur, ut alium servet. Verum excipe, si hæc manifestatio in publicum damnum vergeret; aut si alterius crimen ex sacramentali Confessione quis nosset: postremo enim hoc casu quælibet prius perferenda forent tormenta, imo mors ipsa, quam crimen proderetur.

Sancti illi homines, qui maximos se peccatores nuncupabant, non sunt mentiti, quamvis contra veritatem videantur locuti; considerabant enim quales esse ipsi poterant, & quales fuissent, nisi sa Dei gratia a peccato præservasset. Peccati cujuslibet initium, idest concupiscentiam sibi inesse agnoscebant; nec ignorabant nullum esse pec-

peccatum, in quod prolabi non possent, si Dei gratia ipsis defuisset. Ex vera igitur humilitate ipsi loquebantur, & infirmitatem suam facti Dei benignitatem celebrabant. Nec se diffamabant apud alios, qui & illorum innocentiam agnoscebant, & bene norant Dei spiritu afflatos eosdem sic loqui.

CAPUT V.

Irrisionis, Contumelie, Susurrationis malitia.

Irrisio altera injuriæ species est, qua proximus læditur, dum coram aliis irronice laudatur, aut vituperatus ad erubescendum provocatur. Nimium frequens est, & a plerisque, etiam cæteroque piis hominibus parvi penditur. Hæc tamen sæpenumero caritas læditur; & quo plus ingenio valet, eo magis lædit, majorique pudore, ac confusione alterum afficit. David in primo primi Psalmi versiculo beatum illum vocat, qui in cathedra pestilentie non sedit; ubi habet hic textus legit: *in cathedra irrisorum*. Hæc hi duo textus invicem conveniunt; nam irrisio vere est pestilentia, quæ irrisorem & auditorem veneno suo afficit; sæpe enim irrisionis jocus non levis detractio, aut contumelia detestabili attingitur; graviumque litium, ac averfionum fomes ponitur, hinc Sapiens ait: *Ejice derisorem, & exhibit cum eo jurgium, cessabuntque causæ & contumeliæ (Prov. 22.)*.